



3D kultuur: Rahvarõiva teemaline loomeõhtu.

**K**as olete märganud, et avalikus linnaruumis käsitöö tegemine on moes? Mänguväljaku ääres istuvatel emadel on tihtilugu vardakott kaasas, kudumid sünnivad, isetegemine on uhkuse asi. Läbi käsitöö otsitakse juuri, pannakse rõhku heale materjalile ja tehnikale, ei peljata ette võtta ka ajamahukamaid töid.

Võib öelda, et luu, rasv, siseelundid pole meie käsitöömaastikul hetkel just väga igapäevased tegelased, ka kunagine populaarne materjal nahk on veidi unustusse vajunud. Käsitööliidu aasta-teema *Loomast loodud* on inspireeriv ja ühtlasi intrigeeriv. Aasta jooksu teemat õhus hoides loodame seda valdkonda veidi ergutada. Aitäh Kristina Rajandole ja tema meeskonnale! Raamat, infopäevad ja 3D teemaõhtu on olnud põnevad ning harivad. Tulemus, mida loodame ei sünni kindlasti üleöö, tootarendus ja teemaga sina peale

saamine võtab aega, oleme kannatlikud ja õige pea näeme uusi Monika Hinte, Kristina Rajandoid, Made Uusi.

Selle aasta konkursile laekus korralik hulk teemakohased töid, näitust *Loomast loodud* võidutöödest on võimalik külastada juuni algul Eesti Käsitöö Majas, võidutöid tutvustame ka kevadises Teatajas. Emalt tütrele, isalt pojale käsitööoskuste edasiandmine ei ole kahjuks oma loomuliku rada pidi läinud. Eks ajad muutuvad ja meie koos sellega, kuid õnneks on meil veel olemas häid tegijaid – on vaimse kultuuripärandi programm, on õpetajad ja on inimesed, kes käsitööoskuseid õppida soovivad. Viljandi Kultuuriakadeemias kaitseb sel kevadel lõputööd hulk tulevase käsitöömagistriteid, hoiame kõigile põialt. Meie veebruarikuus pärjatud pärandihoidjad on aga õpetajad-mentorid – palju õnne, Kadi Pajupuu, Veinika Västriku ja Andres Rattasepp!

Kui otsida käsitööliidu koolituskeskuse populaarsemat kursust, siis siin on kindlaks võidumeheks rahvarõivas. Rahvarõivakursuseid toimub üle Eesti, valmistatakse komplekte, täiustatakse varem valmistatud rõivaid. Jätuks vaid headel õpetajatel nädalavahetusi, et kõikjale jõuda ja huvilistel jaksu mitmeaastane ettevõtmine edukalt lõpuni käia. Traditsiooniliselt planeerime käsitööliidus teema-aastaid mitmeks aastaks ette, sisetunne ja märgid meie ümber aitavad plaane seada. Järgmise aasta teemaks valisime RAHVARÕIVA. Et rahvarõiva aastale ilus algus teha, oled oodatud juba käesoleva aasta 30. augustil Kadrioru parki rahvarõiva tuulutamisele – piknikule *Barokk ja õied*. Tunneme enda kihelkonna rõivaste üle rõõmu ja kanname neid sel päeval erilise uhkusega!



# Pärandihoidja 2014

## VEINIKA VÄSTRİK

Aastaid tagasi rääkis tekstiilidisainer Monika Järg, et tema kangakudumiskursusel Tallinna Rahvaulikoolis käib üks noor ema, kes tuleb Tartust hääletades kohale. Ja kui siis Tartu Kõrgema Kunstikooli tekstiiliosakond otsis meistrit, andis see legend sellel ametikohal eelise just Veinikale. Veinika on inimene, kes sukeldub oma unistuse teostamisse ja julgeb teha kannapõõrdeid.

Ta on õppinud rahvaluulet ja omandanud pärandtehnoloogia kunstide magistrikraadi Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias. Veinika on tark ja pühendunud õppejõud, tema koostöövõimest ja süvenemisuskusest annavad tunnistust artiklid ja raamatud, mis käsitlevad lõimeripsilisi põrandakatteid, lapilisi võid ja UKU mõju kangakudumistraditsioonidele. Veinika on juhendanud põnevaid kursuseid, kus käsitletakse nii kangakudumisalast kõrgpilotaži kui ka kinnistatakse kadumisohus pärandoskusi. Oskuste taustal on aga alati Veinika – soe, tähelepanelik kaaslane, kuulamisuskusega ja usaldusväärne. Kolleeg Veinikaga oleme arutanud käsikangastelgede aretusvõimalusi, ta mõtleb alati kaasa ja analüüsib – naudin neid leiutamisteemalisi vestlusi temaga väga. Veinika isikunäitus *Lõimelugu* Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis oli tõend julgest ja küpsest meistrist, kes oma loominguga loob leidliku silla pärandoskustest otse tänasesse päeva ja moodsasse interjööri. Veinika Västriku looming ja olemine on meile, kolleegidele ja õpilastele, inspiratsiooniks ja toeks.

Kadi Pajupuu

## KADI PAJUPUU

Kadi Pajupuu tuli minu ellu 2007. aastal, kui alustasin tööd Tartu Kõrgema Kunstikooli tekstiiliosakonnas. Mäletan esimestelt hindamistelt tema vaimukalt terava keelega öeldud kommentaare tudengite töödele. Hellahingelistele võis otsekohene tõde pisara silma tuua, jälginis ettevaatusega, et siin on tegemist ühe range õpetajaga. Ühe järjekordse erialahindamise tulemusena kirjutas Kadi tudengitele tagasiside, mis liigutas mind hingepõhjani. Selles väljendus ülim tähelepanelikkus ja hoolivus iga isiksuse suhtes, sügav inimeste tundmine ja elutarkus. Kõik see oli kirja pandud nagu hea karge luuletus. Lugesin ja taipasin, kui pealiskaudne oli olnud mu senine



Pärandihoidjad 2014.

arvamus temast. Üsna varsti pärast seda sattusin Meelevalla lugejaskonda. See oli Kadi blogi, mille sissekandeid ootasin igal päeval. Need hõrgud hetked tema jalgrattasõitudest mererannal, tekstiilsetest mõtisklustest segatuna vanapärase piiblitõlgetega kõitsid mitmeid, kes seal käisid piilumas Kadipuu maailma. Aastaid hiljemgi kohtasin inimesi, kes meenutasid igatsedes Meelevalla-aegu.

Tulles tagasi Kadi õpetajatöö juurde, võin öelda, et mitmetes koolides ja kursustel õpetades on Kadi meetodiks õpilaste loovuse lahti muukimine. Hingelt ja mõistusest leiutajana naudib ta ka ise igal korral enneolematute ülesannete väljamõtlemist ja erinevaid lahendusi, milleni õpilased jõuavad.

Paljude õpetlike koolituste kõrval on Kadi panus käsitöörahvale Sujuri leidmine Võrumaa metsade vahelt. See pikajuukseline habemik Ahti osutus samuti loomult leiutajaks, kes on Kadile võimetekohane kaasamõtteleja kangastelgede täiustamisel, uut tüüpi soa või lõimeloenduri välja mõtlemisel. Sujuri läbimõeldud käsitöövahendid on samuti leiutamise ja kõrge kvaliteedi tulemus.

Kadipuu OÜ ja Kangaspuu OÜ ning TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia koostöö tulemusena valmisid 2013. aastal kaasajastatud käsikangasteljed *Lumi*, millel Kadi koob endaleiutatud maailmakuulsale *RailReed* soaga müstilisi lõimelainetustega kangaid. Kadipuu loominguliste õite hulka kuuluvad veel vilditud soomustest

heegeldatud padjad ja vaibad, hundi-gobeläänid (rääkimata varasematest!), spoonitekstiilid, jämelõngad *Villu* ja *Veevi* ning tulevikus palju muudki, mille pungad veel ootavad puhkemist.

Veinika Västriku

## ANDRES RATTASEPP

Andrese töökogemused on kandnud teda aastast 1989 eksperimentaaltsehi treialist Valga Muuseumi direktorini, kuhu ta asus tööle käesoleval aastal. Selle aja sisse mahuvad puidutreiali, assistent-animaatori, lavatöölise, valgusmeistri, töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja, metallhistöö juhendaja, kunstiopetuse ning joonestamise õpetaja töökogemused.

Oma haridusteed alustas Andres Tõrva seitsmeklassilises koolis, kust pere kolimise tõttu 1980. aastal Kasahstani, jätkus see järgmisel kuuel aastal Maikaini keskkoolis. Tagasi Eestis, jätkas Andres õpinguid Tallinna kutsekoolis nr 42, kus omandas laia profiiliga metallpingitöölise kutse. Hariduse omandamist jätkas ta Tallinna Pedagoogikaülikoolis kunstiopetuse ja joonestamise erialal, lisaeriala ajalugu. Üha kindlamalt tõmbab teda enda poole rahvakunsti teema, mistõttu asub Andres juba omandades TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias pärandtehnoloogia magistrikraadi ka samaaegselt õppima Olustvere Teenindus- ja Majanduskooli rahvapärast puutööndust. 2014. aastal kaitses Andres Rattasepp edukalt oma magistritööd teemal: *Kasetohust*





# Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri aastapreemiad

## Haapsalu Käsitööselts

Haapsalu Käsitööselts – Haapsalu Pitsikeskuse loomise ja käivitamise eest

Pitsikeskus on käsitöökeskus, kus asub Haapsalu pitside püsiekspositsioon ning saab tutvuda nende valmistamisega ja ka osta Haapsalu salle, rätte ja muid pitsilisi esemeid ja sallilõnga ning vardaid. Keskuses toimuvad erinevad töötoad, üritused ning näitused. Maja tegevuste ja lahtioleku eest kannab hoolt MTÜ Haapsalu Käsitööselts. Keskuse loomisel oli suureks abiks Haapsalu linn eesotsas linnapea Urmas Suklesega. Maja ei ole pelgalt näituste ja ürituste korraldamise koht, vaid seal on alati kohal keegi, kes koob pitsi, toimuvad erinevad koolitused ja käsitööõhtud. Avatud on



Haapsalu käsitööselts.

*punutud eesti märsside tehnoloogilised eripärad, valmistamine ning tänapäevased rakendamisvõimalused.*

Lisakogemusi on elu pakkunud talle nii teatris butafoori ja kunstnikuna kui ka näituse kuraatori, tohutöö mentori, põhikooli baasil puukäsitöölise õppekava koostamise töörühma ja rahvakunsti ja käsitöö valdkonna kutsekomisjoni liikmena.

Jõudu on jätkunud ka Palupera Käsitöökoja hoonete rekonstrueerimiseks ja projektide elluviimiseks ning oma hobiga tegelemiseks, milleks on puukujude saagimine ning sellega seotud kodumaistel ja välismaistel festivalidel osalemine.

Andres on traditsiooniliseks saanud TÜ VKA pärandtehnoloogia sügiskooli sünnimuse algataja ja esimene peakorraldaja ning TÜ arheoloogide ja TÜ VKA pärandtehnoloogide ühise kevadkooli *Kestvad ja katkenud traditsioonid* kaaskorraldaja pärandtehnoloogide esindajana. Andres on korraldanud *Kasetohust tarbeesemete valmistamise* koolitust ning olnud kasetohust märsse tutvustava rändnäituse *Märssiga teele...* autor, koostaja ja teostaja.

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseks tunnustas 2013. aastal Andres Rattaseppa pärandihoidja hõbesõlega.

Marge Tadolder

puod, kust saab osta Haapsalu salle ja pitsi ning kudumiseks vajalikke vahendeid ning raamatuid.

Loe Pitsikeskuse kohta rohkem Teatajast nr 30.

## Näitus ornaMENTAALNE loominguiline kollektiiv: Monika Järg, Maasike Maasik, Krista Lepland ja Malle Jürgenson

Näitusest loe pikemalt Teatajas nr 31 ja vaata näituse kataloogi.



Monika Järg.



Krista Lepland ja Malle Jürgenson.



Maasike Maasik.

# Eesti Kultuurkapitali tänupreemiad



Riine Kallas.

**Riine Kallas** – preemia näituste *Meelespeaõis ja kaheksakand*. *Esiemade kootud ja tikitud tekid erakogudes* (2013 ja 2014) korraldamise eest Harjumaa muuseumis

Riine Kallas on õppinud Tartu Ülikooli kultuurikorralduse magistriõppes, varem on ta saanud kunstõpetuse, joonestamise ja tööõpetuse õpetaja kutse Tallinna Pedagoogikaülikoolist. Riine Kallas on alates 2006. aastast Harjumaa Muuseumi direktor. Tema juhtimisel on elule äratatud Amandus Adamsoni Ateljeemuuseum Paldiski linnas. Ta on olnud mitmete Harju maakonda käsitlevate näituste ja trükiste koostamise initsiaator ja läbiviija. Riine eestvedamisel on Harjumaa Muuseum saanud uue hingamise – legendaarseks said näitused *Meelespeaõis ja kaheksakand – tikitud ja kootud tekid vanavanemate kogudest*. Näitus *Kirju korjama – erakogudest pärinevad võöd* – oli samuti äärmiselt menukas. Üha harvem küsitakse küsimust: *Kus see Harjumaa Muuseum siis asub?* Tee sinna hakkab selgeks saama. Ilus mõisahäärber on leidnud uue hingamise – Riine ja tema vahva kollektiiv on majale elu sisse puhunud. Harjumaa Muuseumis toimuvad töötoad, lasteüritused ja kontserdid. Muuseumikogud on uurijatele avatud ning üks on kõigile huvilistele sõbralikult valla!

**Ave Matsin** – TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna sünnipäeva ettevõtmiste ja näituste korraldamise eest

Viljandi rahvusliku käsitöö osakond ei ole ammu enam ainult üliõpilaste õpe-



Ave Matsin.

tamise koht, nende tegevus on alati olnud enam kui lihtsalt õppetöö läbiviimine. Osakonna ümber on kasvanud rahvuslike traditsioone ja oskusi uuriv ja arendav teaduskeskus. Ave Matsin on olnud pikki aastaid eestvedaja ja vastutustundeline juht vaimse kultuuripärandi säilitamisel ja edasiarendamisel. Ave on kuulunud mitmeid aastaid käsitööliidu juhatusse ja esinenud säravate ettekannetega konverentsidel nii Eestis kui välismaal.

**Ele Praks** – ajakirja *Käsitöö* kõrgetasemelise toimetamise eest

Ele Praks on asjatundlik käsitööajakirja toimetaja ja käsitööliidu jaoks ka



Ele Praks.

nõustaja, konsultant ja usaldusväärne koostööpartner. Peatoimetajana oli ta kursis käsitöövaldkonna tegemistega ja leidis alati võimalusi suuremate ettevõtmiste kajastamiseks ajakirjas *Käsitöö*. Tema koostööd tehes tundsi meid, et veame ühte vankrit, sest Ele leidis alati võimaluse panustada oma aega ja teadmisi meie tegemistesse.

**Igor Tõnurist** – elutööpreemia Eesti rahvarõivakultuuri väärtustamise ja edendamise eest

Igor on Eesti tunnustatud etnograaf, kes lõpetanud Moskva Ülikooli ajaloolase-etnoloogina. Pikad aastad teaduritööd Ajaloo Instituudis on jätnud meile lugemiseks suure hulga sisukaid artikleid erinevatel teemadel. Igor ise ütleb, et on eelkõige Eesti rahvapillide uurija. On rõõmuväärne, et just Igor sai rahvakultuuri sihtkapitali esimest korda välja antud elutööpreemia. Igor on ansambli Leegajuse looja, rahvamuusika uurija ja selle propageerija, erialase kirjanduse tõlkija ning nõutud lektor ka rahvarõivaste teemal. Ka Sutlepa kabel Vabaõhumuuseumis ei saa läbi ilma oma kellameheta. Igori kohta kehtib 100% ütlemine: *Meest sõnast, härge sarvist!*

Aastal 1992, kui avanesid arhiivid, sukeldusin koos Tallinna Pedagoogilise Instituudi kultuuriteaduskonna üliõpilastega seltsiliikumist uurima. Seal hargnes edasi ka Eesti Kodutööstuse Edendamise Keskseksi taasloomine. Kujunes kuidagi nii, et minule jäi ülesanne seda protsessi juhtida ja muidugi kutsusin appi Igori, keda kõik rahvakultuuriga seotud inimesed tundsid kui abivalmis Teadjameest. Täna võin öelda, et Igor on kõik need aastad olnud väga oluline persoon meie tegevuse suunamisel ja seda kaugeltki mitte ainult rahvarõivastega seonduvat silmas pidades.

Liivi Soova

1987. aastal algasid Laulupeo Büroo juures rahvarõiva valmistamise kursused, kus mina osalesin tikkimise õpetajana. Igor oli juba siis väga tähtis konsultant ja minu jaoks on ta jäänud selleks tänaseni. Mulle oli suureks üllatuseks, kui ükskord teda televiisoris pilli mängimas nägin ja imestas, et see rahvarõivaspetsialist oskab nii hästi ka pilli mängida. Kahju, et ma ei oska öelda, mitu tundi ma oma





Igor Tõnurist. Foto autor MTÜ Rahvarõivas.

elust olen Igoriga rahvarõivastest rääkinud.

Silja Nõu

Mina sattusin Igori silma alla veri-värske folkloorirühma liikmena halvas mõttes juba plikapõlves – olin ennast ehtinud viikinglaeva kujutava rahvusromantilise prossiga. Sellist pühadusteotust ei kannatanud Igori folkloristipilk muidugi välja ja nii saigi sealsamas Raekoja platsi tantsulaval tibi õigele teele juhitud. Alandlikult kuulatud monoloog õigetest ja valedest ehetest nihutas minus midagi paigast, pani uurima ja avastama ja õppima. Aastatega on olnud privileeg Igori kõrval aeg-ajalt asjatada, tema nõuandeid kuulata ja näpunäidete järgi talitada. Sellist nn Suurt Üldarsti meil ju rahvarõivamaailmas väga mitut välja panna ei olegi. Mis siin salata, aeg-ajalt kasutan Igori korüfeestaatust ka kurjasti ära – rahvatantsija ehmatav virgeks, kui lausuda – Igorile see ei meeldiks... Rahvatantsijate nimel – meie absoluutne respekt!

Lembe Maria Sihvre

Esimene, meelde jääv kohtumine Igoriga ulatub kaugemale lapsepõlve. Vana-Vigalas, kust ma pärit olen, on aastakümneid korraldatud kooriühingu suvelaagreid. Ühel ilusal suvel esines seal Igor Tõnurist. Olin tema ettekandest lummatud, Mihkli kihelkonna naise kiilaks aetud pea, tanu ja põlle kandmine, erinevad ehted ja ehtimised. Enne seda päeva eksisteeris minu maailmas Eesti rahvarõivas ja nüüd korraga oli kõike

nii palju – kihelkonnad, neiud, pruudid, naised, lesed, kõik rõivais teatud reeglite ja kommete järgi.

Liina Veskimägi-Iliste



**Liisa Tomasberg** – SA Eesti Rahvuskultuurifondi preemia Vormsil suvelaagrite korraldamise eest

Liisa on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia tekstiilidisaini osakonna magistrantuuri ja paljud tema tänased tööd ja tegemised on inspireeritud huvist etnograafia ja ajaloo vastu. Hetkel tegutseb Liisa Vormsi saarel, Kersleti külas endi-

ses Palvemajja rajatud ateljees. Liisa on töötanud mitmeid aastaid käsitööliidu tegev- ja projektijuhina ja andnud olulise panuse käsitööliidu suvelaagrite korraldamisse. Viimaste aastate laagrid ja õpitoad: *Noges – põhjamaade siid, Sinerõigas – Eesti oma indigotaim*, villa ja korvipu- numise õpitoad olid väga uudsed ning menuskad.

### Parim näitus 2014

Katre Arula isikunäitus *Siidiga, niidiga...*

## Maakonna tegu 2014

### Meistrite aasta näitused Jõgevamaal

2014. aastal oli Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juubeliaasta, mis kandis aastateemat *Meistrite aasta* ning sellega seoses kutsuti paikkondi üles korraldama maakondades oma käsitöömeistrite näituseid. Jõgevamaal valiti toimumispaikadeks näituste korraldamise mõttes ebatraditsioonilised kohad. Nii olidki tööd eksponeeritud samaaegselt küll ühes linnas, kuid erinevates paikades. Oktoobris said Põltsamaa elanikud nautida näitust nii Alevivanema Carl Schmidt Maja kohvikus, PMÜ Parfümeeria- ja pudupoes, Uues Apteegis kui ka Põltsamaa raamatukogu lugemissaalis. Novembris rändas näitus Jõgevale, kus võõrustajateks olid Jõgeva Maavalitsus, Jõgeva Linnavalitsus, SEB pank ja Politsei- ja Piirivalveameti Jõgeva politseijaoskonna Jõgeva teenindus. Et saada väljapanekust täit ülevaadet, pidigi käima läbi neli erinevat kohta. Sellel toredal ettevõtmisel osalesid neli meistrit endale iseloomulike töödega: Katre Arula autoritehnikas valminud aksessuaaridega, Kersti Pook telgedel kootud sallide ja sõbadega, Tiia Meitus vilditud ja tikitud kinnastega ning Kairi Kukk pärlitega kootud esemetega. Erinevates



Kairi Kuke näitus Põltsamaal.

tehnikates valminud käsitööesemete eksponeerimiseks telliti puidust konstruktsioonid. Need olid kergesti monteeritavad ning võimaldasid paigaldada väljapaneku igasse olukorda ja igasse ruumi. Sellest tekkis ka näitusele põnev pealkiri *Puusse pandud*, mis jättis vaatajale otsustamiseks valiku, kas näitus oli pandud puusse või puu sisse.

# Aastateema konkurs LOMAST LOODUD

„...oleme väga tänulikud selle aasta teema eest, mis laseb fantaasial lõputult lennata...“ (väljavõte ühe konkursitöö juurde lisatud kirjast).

Tõepoolest, ERKL-i aastateema ja konkurs Loomast loodud on andnud suurepärase võimaluse märgata loodut enda ümber laiemalt ning murda harjumuspäraseid mõtlemise/materjalide piire. Mida mõistame loomast loodu all? Millised piirid seame? Inimesed on aastatuhandeid elanud koos loomadega. Saksa filosoof Albert Schweitzeri järgi on inimlikkuse üheks mõõdupuuks see, kas ja kui võrd me austame teiste olendite elu. Siia juurde võib veel küsida, kuidas see peegeldub meie tegudes...

Aastateema ja konkurs Loomast loodud on avanud mitmeid nüansse, millele mõelda ja kuhu suunas edasi liikuda. Ajalooselt on peamised loomsed tegemised kuulunud rohkem meeste tööde hulka (kütmine, nahatöötlemine, luu- ja sarvetööd jms). Konkursitöödega tutvudes ilmnis, et tänased tegijad on hoopiski naised. Praegu saame igapäevaselt oma anonüümsete rõivaste ja tarbeesemetega osa saame toimub kaasaegsete uutmaterjalide tehnoloogilisest võidukäigust. Selle kõrval tekitavad tehnoloogilist ja väärtuspõhist konflikti traditsiooniliste tehnoloogiate-materjalide käsitlused, mis oma olemuselt on orienteeritud aeglasele protsessile ja vahetule suhtele looduga. Seda aeglast, väärikat suhet oli tajuda mitmete konkursitööde juures.

Konkursile laekus kokku 32 eset/komplekti. Töödega tutvus ja hindas žürii koosseisus:

Maria Valdma (ehtekunstnik, EKL Hop galerii galerist), Mari Viik (kunsti- ja käsitöö õpetaja), Virve Tuubel (Eesti Rahva Muuseum, giid-metoodik, ERKL-i juhatuse liige), Liina Hergauk (ajakirja Käsitöö toimetaja) ja žürii esimees Kristina Rajando (TÜ VKA nahamooduli lektor ja sisujuht).

Konkursile esitatud tööde hulgas oli palju kauneid esemeid, toredaid ideid ja lugusid. Otsides uut kvaliteeti, otsustas žürii esildada järgmised tööd:

## I preemia:

KUNKSMARI KOSTÜÜM (autor Marit Vaidla);  
TUMBA (autor Külliki Nõu);  
TÖMBI NINAGA KURRUTATUD  
PASTELDEST INSPIREERITUD JALAVARJUD (autor Kadri Viini).



Kadri Viini konkursitöö. FOTO: Sandra Urvak.

## II preemia:

KONDIKLÖBIN (autor Kadri Tomason)

## III preemia:

LUULUGU (autor Silja Reemet)  
LAMBANAHKNE POOLKASUKAS  
(autor Juta Pertel)

Lisaks žürii preemiatele anti välja eriauhinnad:

## Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu eripreemia

SUSI LAMBANAHAS TITEMÜTS  
(autor Kairi Orav)

## Käsitöömaailm MTÜ eripreemia

LUDA (autor Monika Hint)

## Vaselised MTÜ eripreemia

TERVITUS TALUTAREST (autor Aili Palm)

## Tallinna Rahvaülikool eripreemia

DOOMINO (autor Anu Vihur)

## Kodukäsitöö OÜ eripreemia:

LIHTSAMAST LIHTSAM (autor Terje Heinsoo)

**Kunksmari jakk, vöö, kott** eristusid terviklikkusega, mis hõlmas lisaks materjalide meisterlikule töötlusele, esemete valmistusviisile ja viimistlusele ka hoolivust ja austust. Nende esemete juurde kuulus vapustavalt kaunis lugu, millest siinkohal lõiguke: „...et kõik, mida ma aitan luua, seda ma armastan...“

Vanast karakullkasukast valmistatud, rehvide ömmeldud ja lambajalgadele toetuv **Tumba** võiks kaunistada misiganes ruumi oma minimalistlikus materjalide ja proportsiooni väljapeetuses. Lisaks veel suurepärase istumismugavus. **Kurutatud pasteldest loodud jalanõupaarid** on kaunis ning meisterlik sidus

traditsiooni ja kaasaja vahel. Üks kingapaaridest veel hingega (mõlemas tähenduses)...

**Kondiklõbina** autor leidis üles luu erinevad ürgsed kõlad, esildas loomulikku vormi ning ühendas need kauniks luukõlaliseks karuselliks tite voodi kohale. **Luulugu** ehk kaheharuline hundi-figuuridega juuksekaam, on justkui viisuaalne jutustus meie ammuste eelkäijate siberiaegsetest väärtustest. **Lambanahkne poolkasukas** paitab silma oma valge maalambanaha, punaste kaunistuste ja õmblustega ning julgustab traditsioone järgima. **Susi lambanahas** (autor Kairi Orav) vaimustas uudse lähenemisega ning valmistas lambamaost titemütsi.

Ilmselt vajame veelgi aega ja praktikat, et tundma õppida loomse materjali kasutamise võimalikke ja n-ö võimatuid olukordi. Edastan siinkohal loo Monika Hindilt: „Käisin ükskord Tartus ühe flöödimistri juures, kes ka pille parandab ja ta rääkis mulle flöödi nuppudest järgmise loo. Neil on peal kile, mida peab aegajalt vahetama, mõned kasutavad toidukilet, aga see kleepub näppude külge ja hakkab nagisema. Tema juures käis üks vene meister, kes rääkis, et seda kilet nuppudele tehakse lehma pimesoolenahast.“

Ameerika ökoloogi ja keskkonnaeetiku Aldo Leopoldi õpetuse järgi on õige see tegu, mis hoiab keskkonna tervikut, stabiilsust ja ilu. Terviku toimimine sõltub aga selle üksikosadest. Üksikosiste maailm sai meile konkursitööde kaudu veidi nähtavaks.

Otsigem siis suhet ja kuulakem austusega, mida loodul meile avada on...

Tänu ja heade soovidega,  
**Kristina Rajando**



# KÄSITÖÖETTEVÕTLUSE TUNNUSTAMINE

**Eesmärk:** tunnustada käsitöömeistreid/ettevõtjaid ja tõsta esile kõrgetasemelisi käsitöötooteid. Toetada käsitööettevõtlust.

Eesti käsitöömeistri/ettevõtte tunnustatud toode/tootegrupp: märk TUNNUSTATUD EESTI KÄSITÖÖ

Tunnustusega kaasneb tunnistus Eesti käsitöömeistri/ettevõtja tunnustatud tootele/tootegrupile ja õigus kasutada oma toodetel ja reklaammaterjalides märki TUNNUSTATUD EESTI KÄSITÖÖ

Tunnustuse annab Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (ERKL) toetudes ekspertkomisjoni ettepanekule. Ekspertkomisjoni nimetab ERKL-i juhatus iga aasta veebruaris. Komisjoni kuulub viis liiget: käsitööliidu juhatuses esindaja ja neli eksperti (vajadusel kaasatakse vastava eriala asjatundjaid). Märki kasutamise õigust kontrollib ekspertkomisjon. Ekspertkomisjonil on õigus peatada märki kehtivus, kui toode/tootegrupp ei vasta märki omistamise ajal tunnustamise aluseks olnud toodete tasemele. Ekspertkomisjoni otsuse kinnitab ERKL-i juhatus.

Märki TUNNUSTATUD EESTI KÄSITÖÖ Eestis tegutsev käsitöömeister/ettevõtja, kes

- valmistab kvaliteetseid käsitöötooteid Eestis
- on tegelenud käsitöötoodete valmistamisega ja müügiga vähemalt 3 aastat
- väärtustab oma toodetega käsitöötraditsioonide kestmist (järgides traditsioonilisi kujundus- ja/või töövõtteid ja/või materjalikasutust), edasiarendamist ja jätkusuutlikku toimimist

Taotlemise kord

Käsitöömeister/ettevõtja (edaspidi Taotleja) taotleb märki ise

Märki taotletakse kindlale tootele või tootegrupile

1. Tootegrupi moodustavad kas sarnase kujundikeele ja valmistusviisiga originaalsed autoritooted või Eestile iseloomulikke käsitöötraditsiooni järgivad tooted või pärandajaloolist eeskujude või Eesti alade arheoloogilist leitud jäljendavad tooted

2. Tootegrupina käsitletakse taotlemise hetkel olemasolevate toodete kogu, mille kohta taotleja on esitanud kirjelduse ja visuaalse materjali (foto, joonis, tootenäidis)

Tunnustuse taotlemine on kaheetapiline ja tasuline. Hinna kinnitab ERKL-i juhatus kord aastas veebruaris. Esimene osa tasutakse enne I (tagastamatu – sõltumata taotluse tulemustest) ja teine pärast II etappi. Kahe kõrgeima taseme käsitööala kutsetunnistuse omanik ei pea tasuma I etapi makset.

## I etapp

**Taotleja esitab käsitööliidu juhatusel avalduse**

CV/ettevõtte lühitutvustuse

Portfoolio toodangust, millele taotletakse märki

Maksu- ja Tolliameti tõendi maksuvõlgnevuste puudumise kohta

Kutsetunnistuse, kui see on olemas

Juhatus otsustab vastava eriala eksperdi hinnangule toetudes Taotleja pääsu II etappi ja moodustab taotlusele vastava ekspertkomisjoni.

Kahe kõrgeima käsitööala kutsetunnistuse omanikul on õigus esitada taotlus (avaldus, CV, portfoolio, maksuameti tõend, kutsetunnistus) otse II etappi.

## II etapp

Taotleja esitleb ekspertkomisjonile kokkulepitud ajal ja viisil oma tooteid, millele taotleb märki TUNNUSTATUD EESTI KÄSITÖÖ.

Ekspertkomisjon teeb otsuseid kolm korda aastas.

**Taotluste esitamise tähtajad on 25. veebruar, 25. aprill ja 10. oktoober.**

Ekspertkomisjon teeb otsuse kahe nädala jooksul ja märki võib hakata kasutama kohe pärast ekspertkomisjoni kirjaliku kinnituse saamist.

Aasta jooksul välja antud meistrimärki saajaid esitleb Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Mardilaadal Saku Suurhallsis.

## EKSPERTKOMISJON

Kadi Pajupuu (esimees), Merle Suurkask, Evelin Tsirk, Urmas Puhkam ja Liivi Soova (Käsitööliidu juhatuses esindaja). Vajadusel kaasatakse komisjoni eriala spetsialist. (Kinnitatud: Juhatuses otsus 28.08.2014).

TUNNUSTUSE TAOTLUSE MAKSUMUS

I etapp 100 €

II etapp 250 €

Kinnitatud: Juhatuses otsus 28.08.2014

Arve saaja: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Registri number: 80107338

a/a: EE122200001120045106 Swedbank

Märksõna: Märk

DOKUMENTIDE ESITAMINE

Postiga:

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Märksõna: TUNNUSTATUD KÄSITÖÖ

Pikk 22

10133 TALLINN

E-post: taotlus@folkart.ee

Täiendav info: e-post: info@folkart.ee,

tel: 515 7812, 516 5161

## Märki TUNNUSTATUD EESTI KÄSITÖÖ saajad

2014 a:

**OÜ Ruut ja Triip (Riina Tomberg)** – rahvuslike rõivaste sari *Varjud ja värvid*

**OÜ Ullaline (Ulve Kangro)** – Setu pitsi ainetele loodud rõivad ja aksessuaarid

**MTÜ Haapsalu Käsitööselts (Aasa Jõe-**

**laid, Pille Källe, Pille Schneider, Sai-**

**maTee)** – traditsiooniline Haapsalu sall

ja rätik

**OÜ Schenkenberg (Aivar Reidla)** –

muuseumiesemete koopiadena valmistatud hõbeehetud

**Hestia MTÜ (Angelika Nöps)** – niplis-

pitsi tehnikas valmistatud rahvuslikud

pitsid

2015. a:

**OÜ Teopaik (Anu Randmaa)** – Tõstamaa kihelkonna traditsioonilised roositud sukad ja kindad ning roosimistehnikas aksessuaarid ja meened



*Tõstamaa roositud kindad.*

# Käsitöö mentorprogramm

Käsitöö 5-aastane mentorprogramm on hoogsalt käima läinud ja kuna ligi pool programmi ajast on möödunud, saame teha juba vahekokkuvõtteid. Vaieldamatult on nende kahe aasta populaarseim mentor meie pärandihoidja Kadi Pajupuu, kes on nõustanud peaaegu kõiki paikkondi käsitöönäituste väljapanekute, käsitöö müügikohtade ja meistrikodade kujundamisel. Kadi koolitused on olnud inspireerivad ja kaasahaaravad, julgustades harjumuspärastest mõttemustritest lahti laskma ja uusi põnevaid lahendusi otsima. Meeldetuletuseks mõned Kadi soovitusel, mida käsitöö väljapanekute kujundamisel silmas võiks pidada.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu mentorprogrammi käigus olin rändõpetaja, kes kõneles käsitöötoodete väljapanekust Kärblast Värskani, Keilast Otepääni, Kuressaarest Jõhvini ja veel mitmes paigas seal vahepeal.

Programm kujunes minu jaoks väga huvitavaks, sest inimestel oli jagada oma kogemusi ja paljudes kohtades sai ka käsitööväljapaneku põhimõtteid realiseerida. Minu kursus lähtus legendist: Kuidas toimeme tulla piiratud ressursside tingimuses. Eelkõige pean tähtsaks, et väljapaneku kujundaja endale sõnastaks: MIKS käsitöö eksponeerimisega vaeva tasub näha? MILLEKS meile näitused? Lihtviisiline: *Me tahame näidata ilusaid asju*, pole minu arust piisav käsitöö maine hoidmiseks-parandamiseks ega käsitöölise loovuse vääriline.

Meie kõige suurem vaenlane on harjumus teha ühtemoodi, SEST käsitöö tähendus ajas muutub ja tänase vaataja-kasutaja jaoks peame pidevalt leidma uusi viise ja uusi rütme, et käsitöö inimesi jätkuvalt kõnetaks. Kui ka meie toode on pärandile toetuv ja traditsioone järgiv, ei pea arvamata, et vaataja assotsiatsioonid sellega seoses peavad alati olema ühesugused. Siin on ohtlikult lähedal arvamus: *Ah, see käsitöö on alati ühesugune, oled käinud ühel käsitöönäitusel, siis rohkem pole vaja!*

Iga uue väljapanekuga saame avada uue tahu meie tegemistest. Kõige lihtsam tee on mõelda igale eksponeerimisolukorrale välja oma TEEMA. Kord võib see olla värv, kord funktsioon, materjali lugu võib olla põnevalt eksponeeritud, autorite-tegitajate eluhoiakud portreeritud.

Vaatajad väärtustavad lugusid – jutustame siis neid! Kui meil on teada teema, siis vaatame RUUMI, mida ekspositsiooniks kasutame: olgu see laadalaud või vallalalitsuse vestibüül, galerii või muuseum, ikka tasub endalt küsida: kes siin ruumis liigub ja miks, millega tema tähelepanu köita, millega üllatada? Kas ekspositsioon räägib enda eest või on meil müüja/saali-valvur, kes sõnumit edastab. Kes on meie sihtgrupp ja kuidas ta meie väljapanekust teada saab?

Miks tasub ekspositsioonile alati uuest küljest läheneda? Ikka seesama – tahame



tõestada käsitöö eluõigust, võita juurde sõpru, tahame, et saaksime oma tooteid müüa õiglase hinnaga, selleks tasub alati pingutada. Pole vaja hankida kallist inventari, mis meie loovatest lahendustest üle hüüab. Vitriinid õigustavad käsitöö eksponeerimise kontekstis end haruharva. Vajame head MEESKONDA, mitte selleks, et kõike koos teha, vaid just selleks, et kõigil oleks oma vastutusala. Ekspositsiooni loomisel peab kujundusotsused langetama üks inimene, teised on abimeeskond. Tema mõtleb välja ekspositsiooni loogika, avanevad vaated, liikumised, grupid.

Ka REKLAAMI eest vastutagu üks inimene, kes kujundab plakati, sildid, veebireklaami – sama kujundajakäekirjaga võimaldub sõnum, mida tahame edastada. Väljapanekus peab olema suure ja väikese RÜTM, esemed moodustagu huvigruppe (ühtlaselt lauale laotatud või võrdsete va-



## NIPINURK

### Sibulakoortega luu värvimine

Luumaterjali, nagu ka villa ja muid looduslikke materjale, saab edukalt taimede ja seentega värvida. Ajaloost on teada, et luust esemeid (nt noapäid) värviti taimedega samal meetodil kui lõnga ja villast kangast (vt ka G. Vilbaste *Taimedega värvimine Eestis*) – taimed pluss midagi happelist (luu puhul pole happeline tingimata vajalik). Enne värvimist peaks olema ese, mida värvida tahetakse, valmis, st vajalikud augud puuritud ning ese lihvitud, sest pärast värvimist vaid poleeritakse.

#### Väike värvimisõpetus

1. Aseta väiksemasse nõusse natuke sibulakoori (õhuliselt peotäis) ja nende peale luumaterjal ja selle peale veel pisut sibulakoori (foto 1). Värvida võib ka nii nagu värvitakse mune sibulakoortega: lõika tükk marlit, aseta selle peale koored, keera ese sinna sisse, seo kinni ja aseta 10 minutiks vette keema.
2. Vala vesi peale nii, et koored oleksid veega kaetud.
3. Pane nõu koos vee, sibulakoorte ja luumaterjaliga tulele ning keeda vaikselt umbes 10 minutit (äädikat ei ole vaja lisada). Kui tahetakse laigulisemat pinda, siis segada ei tohi.
4. Tõsta anum tulelt ja lase segul jahtuda.
5. Võta esemed jahtunud sibulakooresegest välja, kuivata ja poleeri kohe niiske materjal villase lapiga (foto 2). Hiljem võib materjalile näiteks graveerida, sest värvitud pinnal on luuheeludus ja sellest tekib nähtav muster.

Head katsetamist!







hedega seinale riputatud tööd seda ei tee).

Iga väljapaneku kujundaja teab, kui oluline on tekitada TASANDEID: kasvame lauapinnast mõlemas suunas. Tuleb jälgida, et eksponeerimistarvikud ei kahjustaks eksponeeritavat (räpasena mõjuvad taustad võivad olla küll kunstiliselt mõjusad, aga võivad ka panna vaataja muretsema töö pärast ja võib-olla annavad ka sõnumi, et ega see käsitöö midagi eriti väärtuslikku polegi). Alati tuleb kasuks leida viise, kuidas midagi ka ruumi KESKELE riputada, sest lauad mööda seinääri on kõige lihtsam lahendus.

Nutikaid ja odavaid eksponeerimistarvikuid saab ehituspoodidest, ettevõtete jääkidest, pakenditest. Peasi, et ühe näituse ulatuses oleks meil võimalikult sarnast päritolu eksponeerimiskraam, muidu hakkavad need ise peategelasena mõjuma.

Nii et kokkuvõttes: mõtle, mis on sinu sõnum ja võimenda seda! Tee nii, et vaatajad juba ootaks ahnelt sinu järgmist ettevõtmist.

Kadi Pajupuu

## TARTU KÄSITÖÖKLUBI 20

Tartu Käsitööklubi tähistab 20. tegevusaastat juubelinädalaga, mil leiavad aset näitused, õpitoad ja konverents.

**Reedel, 6. novembril** kell 16.00 avatakse Tartu Lauupeomuuseumis näitus *Olnust olevale. Olevalt tulevale. Lugudega*. Ekspositsioon koosneb nende kunstnike ja käsitöömeistrite loomingust, kes vääriavad nii esemelist kunsti kui käsitööd ja tegutsevad kahe valdkonna piierialadel.

**Lauapäeval, 7. novembril** kell 12.00 avatakse Tiigi Seltsimajas näitus *Veimevaka lood – käsitöid tsaariajast ja wabariigi aastatest*. Käsitööklubi liikmed tutvustavad oma käsitööalast pärandvara, kasutatud materjale ja töövõtteid ning räägivad lugusid nende loojatest ja hoidmise viisidest läbi aastakümnete ja üle sajandi.

**Pühapäevast neljapäevani, 8.-12. novembril** oodatakse käsitööhuvilisi kell 17.00–20.00 Tiigi Seltsimaja sariüritusele *Kellaviietee käsitööklubiga*. Õhtutel koosviibimistel tehakse käsitööklubi liikmete juhendamisel käsitööd ning tutvustatakse nii unarusse jäänud kui kaas-

aegsemat näputööd. Igal õhtul on kaks õpituba, kus näputööd tehakse kõneldakse ka kunstist ja käsitööst ning rüübatakse mõnusat *esimese-detsembri-teed* (klubi asutati 1. detsembril 1995).

**Reedel, 13. novembril** kell 12.00 algab Tartu Lauupeomuuseumis konverents *Kunsti parameetrid käsitöös II*.

Konverentsil *Kunsti parameetrid käsitöös II* esinevad meie arvamusiidrid, esemelise kunsti ja käsitöö valdkonna arendajad, lähtudes kultuurhariduslikust, kultuuripoliitilisest, loomingulisest ja loomemajanduslikust aspektist. Ka tänavune konverents jätkab varasemate käsitööklubi konverentside temaatikat – *Kunsti parameetrid käsitöös I* (2010), *Kas käsitöö + kunst = käsitöökunst või käsitöö + kunst = käsitöö ja kunst?* (2005) ja *Käsitöö + kunst = käsitöökunst?* (2000). Kõik pakutav on osalustasuta ja pääsmevaba.

Rõõmsa kohtumiseni Tartus!

Tiina Konsen

Tartu Käsitööklubi eestvedaja

## Koolitus ja rahvarõiva nõuandekoda

MTÜ Rahvarõivas nõuandekoda ja koolituskeskus asub Tallinnas Allikamajas, aadressil Lühike jalg 6a. Koolituskeskuses pakutakse erinevaid praktilisi ja teoreetilisi koolitusi. Käesoleval õppeaastal toimus 19 kursust, millel osales 153 kursuslast. Kõige huvipakkuvamad kursused olid Haapsalu sall, kirivöö, Saaremaa kindad ning Eesti koekirjalised sukad. Esmakordselt oli välja kuulutatud Seto peavöö ja Mustjala leekrätiku kursus. Kahjuks viimane neist ei komplekteerinud, kindlasti aga paneme selle uue õppeaasta kursuste nimekirja.

MTÜ Rahvarõivas korraldab rahvarõiva üldkoolitusi *Minu rahvarõivas – särgist sõbani*. Kahe õppeaasta vältel õpitakse tundma rahvarõivatraditsiooni, valmistatakse rõivakomplekt ning koostatakse kirjalik töö. Juunis lõpetab koolituse järjekordne grupp ning valminud rõivaste esitlus toimub 13. juunil Eesti Vabaõhumuuseumis.

Lõpetajad on:

Agnes Prits	Kuusalu naine
Eike Mägi	Muhu naine (varasem)
Elle Pääro	Laiuse naine
Irene Vares	Rapla naine

Juta Pauk	Jüri mees
Marge Veelmaa	Juuru naine
Marika Metsvahi	Pilistvere naine
Marika Vaarmari	Vändra naine
Merli Mänd	Muhu naine
Pille Haug	Valjala naine
Silva Naan	Kadrina naine
Susan Rass	Rõngu naine
Vilja Meriküll	Keila naine

Komplekte tutvustavad kursuse lõpetajad ise ja etnograaf Igor Tõnurist. Kõik rõivakomplektid pildistatakse üles ja kajastatakse veebilehel *Eesti rahvarõivad* [www.rahvarõivad.folkart.ee](http://www.rahvarõivad.folkart.ee).

Samasugused koolitused on MTÜ Rahvarõivas koordineerimisel praegu käimas veel Saaremaal ja Pärnumaal. Äsja lõpetasid Raplamaa naised pikkkuubede kursuse. Uued rühmad alustavad sügisel Tallinnas ja Harjumaal.

Nõuandekojas on palju kirjandust, õppematerjale ning vanu ja uusi rahvarõivakomplekte. Soovime seda „varandust“ paremini kasutada ja kaasata edaspidi rahvarõivateema juurde ka noori. Avame sügisel nooremale koolieale *Vana aja käsitöökooli*. Kokku saadakse üks kord nädalas 1,5 tundi. Valmistatakse

enda väikeseid esemeid, mis inspireeritud ehedast Eestimaisest käsitööst. Täpsem info ja teemad on kättesaadavad alates augustist.

### Rahvarõiva infopäevad 3D kultuuris

2014. aasta sügisel alustas Tallinna Rahvaulikool uut koolituste sarja 3D kultuur. Sarja eesmärk on tutvustada Eesti rahvakultuurile ja laiemalt Eesti kultuurile olulisi inimesi – mõjutajaid ja tegijaid ning pakkuda tegevust peredele. Kõige esimene, kellega mõjutajatest Vene tn 6 II korruse saalis kohtuti, oli Anu Raud, teine Ingrid Rüütel. Tegijatest saadi lähemalt kuulda Riina Tombergist, Ulve Kangrost, Anu Kaelussoost ja Epp Mardist, Kristi Jõestest, Liina Veskimägi-Ilistest. Sel aastal lisandusid mõjutajatest Marju Kõivupuu ja Igor Tõnurist, tegijatest Kristina Rajando, Sille ja Kristiina Kapper ning Emma Leppermanni seltskond.

Ka rahvarõivateemal oli oma osa 3D kultuuri sarjas, mille raames toimusid tasuta infopäevad.





2014. aasta oli laulupeoaasta ja esimene infopäev septembris oligi sellele pühendatud. Teema puudutas paljusid – kohal oli rahvarõivahuvilisi, etnograafe, rahvarõivameistreid, tantsujuhte, lauljaid ja tantsijaid. Tõdeti, et rahvarõivapilt läheb *Suurel Peol* järjest paremaks. Samas on ka rahvuslik stiil väga populaarne ja leiab esinemisrõivana järjest enam kasutust. Viimaselt ootaks küll rohkem läbimõeldust, maitsekust ning kvaliteetsemaid materjale ja teostust. Osalejad said näha Vormsi rahvarõivaid, mida Haapsalu tantsurühm *Kalurineid* endale ise valmistasid ja ka seda, kuidas nad neis tantsivad. Oma perele valmistatud Noarootsi rõivaid esitles Violetta Riidas. Selle aasta jaanuaris toimunud infopäev oli Vändra kandi kultuuri päralt. Oma TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia magistritööna valminud selle kihelkonna rahvarõivakomplekte ja valmistamise tehnilist poolt tutvustas Inna Raud.

Aprillis pühendasime õhtu tallinlastele. Vastuse küsimusele *Milist rahvarõivast kanda, kui oled tallinlane?* andis Igor Tõnuristi ja Maret Tamjärve loeng ning erinevatest ajastutest pärit Harjumaa kihelkondade rahvarõivaste esitlus.

Kaunis rahvarõivas ei pea kapis seisma. Sellest lähtuvalt oleme järgmisesse aastasse kavandanud infopäevad rahvarõivaste kandmisest erinevatel tähtpäevadel ja nende kombineerimisest tavarõivastega. Küsime nõu etnograafidelt, stilistidelt ja moekunstnikelt ning viime läbi praktilisi esitlusi. Hoidke end uudistega kursis ja võtke kindlasti osa!

### Rahvarõiva-aasta 2016

2016. aastal on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateemaks *Rahvarõivas*. Konkursi teemaks on *eesti-keha-kate*. Kavandamisel on selleteemalised trükiseid ja muidugi konkursi kataloog. 2016. aastal lõpeb ka programm „Eesti rahvarõivas 2012–2016“ – programmi võtame kokku novembris, mardilaada ajal toimuva konverentsiga.



## Rahvarõivaste tuulutamine – piknik

### BAROKK JA ÕIED

#### Kadrionu pargis, Roosimäel

30.august 2015, kell 15.00-17.00

**Esimene rahvarõivaste tuulutamise päev:** kutsuge sõbrad kokku, pange selga rahvarõivad, võtke kaasa piknikukorv ja –tekk ning seadke sammud Kadrionu parki.

Meeleolu loovad tantsu- ja muusikatrapp Leesikad.

Saab mõnusalt juttu puhuda, tantsida ja laulda, kauneid rahvarõivaid imetleda ja enda rõivaid teistele esitleda.

- Meistrid annavad soovitusi rahvarõivaste valmistamiseks.
- Rahvarõiva kiirabi õpetab rõivaste hoidmist ja hooldamist.
- Etnograafidelt saab küsida hinnangut oma rõivakomplektile ning kõike rahvarõivatraditsiooniga seonduvat.

Kohal on päevapiltnik, kelle juures saab end fotole jäädvustada ja hiljem fotosid tellida.

Vihma korral vaata infot: [www.rahvarõivad.folkart.ee](http://www.rahvarõivad.folkart.ee)

**Ootame väga kaasalööjaid üle Eesti – nii neid, kes seavad sammud Kadrioru kui ka neid, kes otsustavad oma maakonnas või kodukohas tuulutamise korraldada.**

**Andke oma plaanidest meile varakult teada!**

Korraldajad: MTÜ Rahvarõivas, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

# XI RAHVARÕIVALAAGER

**31.juuli. – 2. august 2015**



*Oodatud on kõik rahvarõivategijad ja -huvilised!*



**Algus 31. juulil kell 14.00 Tõstamaa mõisas**

#### Kavas:

Läti rahvarõivaste tutvustus ja Läti meistrite töötoad

**Registreeruda on võimalik järgnevasse töötubadesse: 1. – 2. august:**

vaipseeliku õmblemine, kõlapooga kudumine, kiri- ja võrkvöö kudumine, helmestega tikitud vööd ja tubakakotid, sõbatikandid, kudumise käigus valmistatud kaunistused sõbadele

#### Loengud:

„Kompositsioonist ja värvidest“ – Lembe Maria Sihvre

„Sõbad ja vaipseelikud“ – Reet Piiri

**Lõpetamine pühapäeval kell 15.00**

Osavõtutasu: täispakett 90 €, üksikutest töötubadest ja loengust osavõtt kokkuleppel.

**Osavõtusoovist palun teatada:** Anu Randmaa • [anu@folkart.ee](mailto:anu@folkart.ee) • tel: 56682283



# TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna uudised

## Lõputööde kaitsmised

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonnas on kevad tihe lõpetamise aeg. Sellel aastal jõuab edukalt oma õppetöö finišini kokku 17 üliõpilast. Väga hea meel on tõdeda, et rahvusliku metallitöö eriala jõuab esimese lennu lõpetamiseni. Valminud lõputööd on eriilmelised. Margit Keeman uurib ja rekonstrueerib lõputöö raames Kivijärve arheoloogilisest aardeleiuust välja tulnud kuljustega noatuppe. Tõnis Luige lõputöö tegeleb rakendusliku tootearendusega, mille raames valmib sepistatud jalgrattahoidja kultuuriakadeemia uue Vilma õppehoone rattaparklasse. Siim Otsa keskendub tehnoloogia uurimisele. Oma töö käigus ehitab ja rakendab ta töösse malmisulatusahju. Rida huvitavaid töid on valminud ja teistel erialadel. Lõputööde kaitsmised on avalikud ja toimuvad järgmiselt:

### Rahvusliku tekstiili eriala lõputööd (kaitsmine 7. mail)

**Kärt Aedviir** – Nõeltehnikas meeste-  
mütside kollektsioon

**Liis Jürken** – Etnograafilistest kodar-  
rahadest inspireeritud heegeldatud hõbe-  
ehed

**Enelin Pedak** – Muhu punutud too-  
lipõhjadest inspireeritud multifunktsio-  
naalsete istmete komplekt

**Anu Vihur** – Vardakotid Eesti saartel  
ja Läänemaal

**Kadri Viin** – Tõmbi ninaga ja kurru-  
tatud pasteldest inspireeritud jalavarjud

### Pärandtehnoloogia magistriõppe lõputööd (kaitsmine 28. mail)

**Kersti Loite** – Ajaloolistel allikatel  
põhineva rahvarõivakomplekti koostami-  
se põhimõtted, komplektide koostamine ja  
valmistamine Virumaa rahvariiete näitel

**Ruth Moppel** – Pakutriiki tehnoloogia  
levik Eestis 18.-20. sajandil ja selle tra-  
ditsioonipõhine kasutamine tänapäeval

**Angelika Nöps** – Metallniplispitside  
levik Eesti rahvarõivastel 18.-19. sajandil  
Eesti Rahva Muuseumi kogude põhjal,  
nende kasutamise otstarve ja pitside  
rekonstrueerimine

**Tarmo Tammekivi** – Tootlikkuse kas-  
vule suunatud tööskemi loomine Weel  
OÜ-le traditsioonipõhiste vahvärkkon-  
struktsioonide valmistamiseks

### Rahvusliku metallitöö eriala lõputööde (kaitsmine 29. mail)

**Margit Keeman** – Kivijärve kuljuste-  
ga noatuped

**Tõnis Luik** – Sepistatud jalgratta-  
hoidjad

**Siim Otsa** – Malmisulatusahju ehitamine  
ja proovivalu teostamine

### Rahvusliku ehituse eriala lõputööde (kaitsmine 29. mai)

**Jürjo Jartsev-Moont** – Posti talu lao-  
hoone põhiprojekti koostamine

**Mairold Kiho** – Jalgrattaparkla pro-  
jekteerimine ja ehitus TÜ Viljandi kultuuri-  
akadeemia Vilma õppehoone ette

**Laur Obershnaider** – Vinnaga salv-  
kaevu ennistamine algupärast lähtuvalt  
Kubja talu kaevu näitel Läänemaal

**Viljar Pihus** – Mäe-Hinni talu eramu  
renoveerimisprojekti koostamine

**Janno Sild** – Allikamaja ja kataazi  
projekteerimine ja ehitamine Paljandi al-  
likale Viljandi linnas

## Vastuvõtt

Sellel suvel toimub rahvusliku käsitöö osakonnas vastuvõtt rahvusliku ehituse ja rahvusliku metallitöö erialadele. Avalduste vastuvõtt toimub 22. juunist kuni 2. juulini, eksamid toimuvad metallerialal 8. kuni 10. juulini ja ehituse erialal 13. kuni 15. juulini. Järgmine vastuvõtt nendele erialadele on alles kahe aasta pärast! Järgmisel suvel toimub vastuvõtt rahvusliku tekstiili ja pärandtehnoloogia magistriõppekavadele. Täpsem info vastuvõtu kohta on kodulehel [www.kultuur.ut.ee](http://www.kultuur.ut.ee). Ootame huvilisi enne eksameid õppimisvõimalustega tutvuma!

## II rahvusvaheline käsitöölaager Craft Camp

4.-10. juulini toimub Olustveres koostöös kohaliku teeninduse ja maa-  
majanduse kooliga järjekordne rahvus-  
vaheline käsitöölaager *Craft Camp*.  
Praegu on registreerunud 30 osalejat  
Skandinaaviast, Euroopast ja Ameerika-  
kast. Kokku pakutakse osalejatele 11  
erinevat õpituba. Eelmisel aastal kävi-  
tatud koolituslaagri eesmärk on tutvus-  
tada rahvusvahelistele huvilistele eesti  
traditsioonilist käsitööd. Soovime laagri  
kaudu teha Viljandimaa ihaldusväärseks  
ja meeldejäävaks käsitööturismi siht-  
kohaks.

## Mulgi rahvarõiva koguteos

Mais näeb ilmavalgust viie aastat  
töö tulemusena valminud suur  
Mulgi rahvarõivaste koguteos. 600  
leheküljele on koondatud rohkete  
fotode, jooniste ja muustriskeemi-  
dega illustreeritud detailne üle-  
vaade ajaloolise Mulgimaa kõigi  
kihelkondade traditsioonilisest  
rõivastusest 18.-19. sajandil. Teksti  
autor, Viljandi Muuseumi kuraa-  
tor Tiina Jürgen, koos kultuuri-  
akadeemia toimetuskolleegiumi-  
ga, on raamatu koostamiseks  
töötanud läbi lisaks Eesti Rahva  
Muuseumi ja Viljandi Muuseumi  
rikkalikele kogudele ka Helsingis  
asuva Soome Rahvusmuuseumi  
ja Peterburgis asuva Venemaa Et-  
nograafiamuuseumi mulgi aladelt  
kogutud esemed, mistõttu on raa-  
matus palju haruldast, seni aval-  
damata teavet. Teose eesmärk on  
anda ülevaade nimetatud piirkon-  
na rahvarõivaste rikkalikust aja-  
loost ja näidata nende variatiivsust  
nii ajas kui ruumis.

# Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii näitused

**26. mai – 15. juuni** Konkursi *Loomast loodud* võidutööde näitus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateema *Loomast loodud* konkursi võidutööde näitus. Konkursi eesmärk on väärtustada iidsetest aegadest kasutusel olnud loomse päritoluga materjale (nahk, luu, jõhvid, harjased, rasv, vill jm). Konkursile on oodatud nii traditsioonilisel käsitööl põhinevaid töid kui ka sellest inspireeritud tänapäevaseid praktilise disaini lahendusi.

**16. juuni – 6. juuli** Seto Käsitöö Kogo näitus *Seto rahvuslikud pitsid – rahvarõivast arvutigraafikani*

**7. juuli – 27. juuli** MTÜ Niplispitsi *Selts – 20 aastat*. MTÜ Niplispitsi Selts on 1995. aastal asutatud pitsitegijate ühendus, mis tähistab tänavu oma 20. sünnipäeva. Näitusel on esindatud väga erinevad tööd, mida selle käsitöötelni-

kaga luua saab – nii traditsioonilised kui modernsed pitsid.

**28. juuli – 17. august** *Salli-Kalli*. Kango Tekstiil. Kangastelgedel kootud sallid igaks aastaajaks nii meestele kui naistele.

**18. august – 7. september** *Võlutriip*. Silvia Kalvik. Silvia Kalviku maalilised kaltsuvaibad.

**8.-28. september** Eesti Kunstiakaadeemia naha osakonna üliõpilastööd

**29. september – 19. oktoober** *LOOMAST LOODUD*. Aastateema näitus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateemat *Loomast loodud* tutvustav näitus. Igal aastal võtab käsitööliit fookusesse ühe käsitöövaldkonna, mida laiemalt tutvustatakse. 2015. aasta teema *Loomast loodud* eesmärk on väärtustada iidsetest aegadest kasutusel olnud loomse päritoluga materjale (nahk, luu, jõhvid, harjased, rasv, vill jm) ja nende

materjalidega seotud traditsioonilisi käsitöötöehnikaid.

**20. oktoober – 9. november** Lembe Maria Sihvre isikunäitus *Lillelised tikandid*

**10.-30. november** *Kaheksa aastat karudega*. Sirje Raudsepp. Näitus on autoritöödena valminud kaisukarudest ning nende sõpradest

**1.-21. detsember** *Kindakirjadega käsikäes*. Maaja Kalle ja Ilme Kossesson. Setumaa kindakirjadest inspireeritud silmkoeliste detailide ja masintikanditega rahvuslikud rõivad.

**22. detsember-11. jaanuar** Rahvarõivanäitus

Näitus on rahvarõivastest alustades Kunstitoodete Kombinaadi – AS ARS rõivastest, Rahvarõivaste valmistajate kooli tööd ja näidiskostüümidest. Lisaks on kaasatud tikkimistööd Virve Valtmann-Valdsonilt.

## Uudiseid Põhjamaadest

Märtsis Oslos toimunud Põhjamaade käsitööühenduste juhtide koosolekul olid kohal esindajad Soomest, Rootsist, Norrast, Taanist ja Eestist. Puudusid Islandi ja Fääri saarte esindajad.

Alates käesolevast aastast on katusorganisatsiooni nimi Põhjamaade Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon. Uus nimi toob paremini esile tegevuse eesmärgi ja sisu. Tähelepanu keskmes on endiselt paikkondlik eripära ja kultuuripärandi olulisus. Käesoleval suvel toimuvad Põhjamaade käsitööpäevad Soomes ja 2016 oktoobris on Lillehammeris konverents ning meistrikodjad kudemisteemadel. Põhjamaade käsitööliikumise juht on

kuni järgmise sügiseni Soome ja siis saab eestvedaja rolli Taani. Kaalumisel oli taas Euroopa ja Põhjamaade katusorganisatsioonide ühendamise, aga poolt ja vastuargumente vaagides jäädki seisukohale, et lähiaastatel ei toimu ühinemist.

Kõik esindajad said sõna, et rääkida olulisemast oma riigis. Norras valitak-



*Põhjamaade käsitööorganisatsioonide juhid Oslos.*

se üks teema neljaks aastaks ja just sellel aastal alustati *villaga*. Võibolla tasuks meilgi muuta traditsiooni ja tegelda ühe teemaga rohkem kui aasta. Põhjamaades on erinevalt meist vähendatud käsitööõpetust koolides ja sellest tulenevalt on käsitöövaldkonnaga seotud huvikoolid ja kursused kõigis organisatsioonides väga

olulise tähendusega. Kõik organisatsioonid annavad välja oma käsitööajakirja. Populaarseim ja ainult müügitulust toimiv on Rootsi väljaanne. Viimane tunnistati möödunud aastal parimaks kultuuriväljaandeks Rootsis. Järgmisel aastal kohtuvad Põhjamaade käsitöövaldkonna juhid Soomes.



# Oma kätega tehtu on ainulaadne



Näituse pidulik lõpetamine Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis.

Käsitsi tegemise oskus ja soov ise midagi ainulaadset teha ei ole kuhugi kadunud. Seda tõestas järjekordne projekt *Otsime noori käsitöömeistreid*. Projektiga kutsus Eesti Käsitööõpetajate Selts *Aita* märkama noori, kelle taiesed on isikupärased, tööd stiililt väljapeetud ning kes on pühendunud soovile midagi ise luua. Eestimaa on üks vähestest paikadest, kus kooli õppekavas on ruumi esivanemate kultuuritavade tutvustamisele, selle hoidmisele ja edasikandmisele. Oluline, et noor näeks rahvaste kultuuripärandit kui väärtust, väärtustaks käsitööd tarbekunsti osana ja isikupärase eneseväljendusena. 20. jaanuarist 9. veebruarini oli Tallinnas Rahvakunsti ja Käsitöö Maja galeriis kõigile vaatamiseks üles pandud Eestimaa koolinoorte-käsitöömeistrite looming. Näituse pidulikule lõpetamisele olid kutsutud kõik osalejad

ja nende juhendajad. Heameel oli tõdeda, et paljud lapsed tulid koos oma vanematega. Kui algul oli planeeritud paarikümne meistri tööd, siis üllatus oli väga suur, kui näitusepäevaks oli käsitöömajja saabunud 71 noore looming. Näituse korraldajatel oli selle kujundamine päris keeruline ülesanne, kõik tööd tuli kenasti üles seada. Seda, et tegemist on käsitöömeistritega, sai lugeda tegijate endi kirjutatud jutukestest. Iga meistriga käis kaasas ka oma lugu. Ühes ruumis olid sõbralikult koos nii 7-aastaste armsad heegeldatud mänguasjad kui ka 17-aastaste õmmeldud moelooming. Mida kõike veel: klaasi, keraamikat, õrna kootud pitsi, telgedel kootud kaltsuvaipu, ehteid... Tõeliseks leiuks oli aga Rapla Vesirosi Gümnaasiumi õpilase Ove Averin omavalmistatud lõõts. Ove jutustas kohalolijatele ka oma meistrikssaamise

loo ja mängis omavalmistatud lõõtsal paar lugu. 71 meistri hulgast valiti välja 24 tublimat, keda tunnustati raamitud tänukirjaga.

Kõik osalejad said tänukirjad ja käsitööõpetajate seltsi kujundusega šokolaadi. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit tänas osalejaid raamatuga „Loomast loodud“, meistrite aasta suurnäituse kataloogi ja tasuta pääsmega Mardilaadale. Kommi jagus kõigile. Noorte meistrite särasilmadest võis lugeda, et tunnustus on väga oluline, annab jõudu ja energiat edasi tegutsemiseks.

Projekti *Noor käsitöömeister* toetasid Eesti Kultuurkapital ja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit.

Kristi Teder,  
Eesti Käsitööõpetajate Selts *Aita*

## Istanbul – tulpe pealinn



Istanbul on tulpepealinn. Selles veendusid kõik 30 käsitöötægijat ja -sõpra, kes seal aprillis kolm täispäeva Käsitööliidu algatusel, Tensi Reaside vahendusel ja giid Riina Luige kompetentsel juhtimisel veetsid. See, Väike-Aasiast pärit, elegantne lill tervitas meid teel lennujaamast linna kilomeetrite pikkuste peenardena ja idamaiste ornamentidena muru sees. 20 miljonit õit särasid linnatänavatel ja parkides, sest kümnes *Istanbul Lale Festivali* oli täies hoos.

Kolme sooja kevadise päeva sisse mahtus nii maailma ajaloo tähtsamaid mälestusmärke kui ka argielu ning nähtud sai Kuldsarve laht ja Bosporuse väin, Marmara meri ja söidetud ka üle silla mis ühendas Euroopat Aasiaga. Tutvumist linnaga alustati loomulikult ajaloost – Topkapi sultanite palee, Hagia Sophia ja Sinine mošee. Topkapi palee Püha Mantli paviljon hoiab endas islamimaailma reliikviaid. Paleede ruumid on vaipade ja luksusesemeteta, sest imekaunid Izni-

ki kahhelplaadid katavad nii paleede kui mošeede seinu, andes oma värviga nime isegi õhulisele Sinisele mošeele.

Varasemaid kristliku kultuuri jälgi näeb algselt kirikuna püstitatud Hagia Sophias, mis tundub kui massiivne mägi keset linna, 100 000 inimest mahutanud hipodroomil ning maa-aluses Basilica Cisternis – kunagises veehoidlas.

Suur elamus oli ebrukunstniku stiilises stuudios nähtud tõeline võlukunst, kus veevannis joonistatud muster trükitakse paberile. Õpetajate käe all sai igaüks kujundada ja trükkida oma šedöövri. See on imetore näide iidse väljasuremise äärel olnud käsitöö- ja kunstioskuse taastamisest, mida saab nüüd kursustel ja koolides õppida.

Põgusa, aga värvika ettekujutuse tikandikunstist andis jalanõude näitus väikeses eramuuseumis Bosporuse kaldal. Huvitav oli ka muuseumimaja ise, mis oli ühe jõuka Türki pere kunagine suvevilla.

Viimase päeva muljed pärinevad Suurelt Basaarilt ja Vürtsiturult. Kaubategemine idamaises stiilis nõudis veidi harjumist, samuti ka lakkamatud küsimused: *Kust te tulete?*, poekestes tee pakumine ja tingimine. Ehk tuleks meilgi õppida klientidega personaalsemalt suhtlema, türklastel on see oskus aga veres. Käsitööd igale maitsele ja rahakotile oli külluses, kahjuks nägime kõigest ainult imeväikest osa.

Kurb oli vaadata tänaval sõnatult kerjavaid Süüria põgenikke, enamasti naisi-lapsi, kes tuletasid meelde, et väga lähedal käib sõda. Kerge polnud ka argielu – töö poekestes ja kaubatoomine kestis hilise õhtutunnini, on tõsi, et türklaste puhul on tegemist äärmiselt tööka rahvaga. Igaüks sai oma ettekujutuse Istanbulist, kuid selge on, et linn peidab endas palju ja väärrib kindlasti enda avastamist.

Ülle Võrno



# Üritused 2015

Aeg	Sündmus	Koht	Lisainfo
<b>Juuni</b>			
4.-7.	Viljandi Hansalaat	Viljandi vanalinn	info 4334606, 53233899 http://hansa.viljandi.ee
13.	Rakvere Pikk Kreisilaat	Rakvere pikk tänav ja kirikupark	Laila Talunik 55934399 laila.talunik@rakvere.ee https://www.facebook.com/events/424998657647144/?ref_newsfeed_story_type=regular pikalaat.rakvere.ee
23.	Avinurme tünnilaat	Avinurme, Ida-Virumaa	www.avinurme.ee 3397483
26.-28.	Pärnu Hansapäevad	Pärnu	http://hansa.parnu.ee
<b>Juuli</b>			
4.	Põltsamaa linna- ja lossipäeva käsitöolaat	Põltsamaa lossihoov, Jõgevamaa	MTÜ Käsiteokoda, 53923749
4.-10.	International Craft Summer Camp	Olustvere, Viljandi	http://www.kultuur.ut.ee/en/craft-camp
8.-12.	Võru Folkloorifestival	Võru, Võrumaa	www.vorufolkloor.ee
9.-12.	XIV Keskaja päevad	Vanalinn, Tallinn	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
11.	Suvine käsitöö- ja omatoodangulaat	Kärdla, Hiiumaa	www.hiukasitoo.ee www.hiiumaa.ee
18.-19.	Rahvusvaheline pitsifestival <i>Rahvarõivaste ehedad pitsid</i>	Pärnu Kuninga Tänav Põhikoolis	Nooruse maja www.noorusemaja.ee
24.-26.	Rahvakunsti laad	Raekoja plats, Tallinn	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
25.-26.	Jäneda talupäevad	Jäneda	www.janedaturism.ee
31.07-1.08.	Pärnu XVII Gildipäevad	Maarja Magdaleena Gild, Pärnu	www.maarjamagdaleenagild.ee
31.07-02.08.	XI Rahvarõiva laager	Tõstamaa, Pärnumaa	http://rahvarõivad.folkart.ee/et anu@folkart.ee 56682283
<b>August</b>			
2.	Otepää käsitöolaat	Otepää	Otepää Naisselts
8.-9.	Lihula liikkirja festival	Lihula mõis	www.lihula.ee
22.	Ruhnu käsitööpäevad	Ruhnu saar	kulli.vahi@gmail.com
30.	I Rahvarõivaste tuulutamise-piknik BAROKK JA ÕIED	Kadrioru Park, Tallinn	http://rahvarõivad.folkart.ee/et
30.	Haapsalu IV pitsipäev	Haapsalu	Haapsalu Käsitöoselts www.haapsalusall.ee
<b>September</b>			
12.	Jäneda sügislaad	Jäneda	www.janedaturism.ee
18.	Juhtide kool	Tallinna Rahvaülikool, Estonia pst 5a	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
<b>Oktoober</b>			
3.	V Jõhvi Mihkli laad	Jõhvi Mihkli kiriku juures	Anne Uttendorf 5547273 anne.uttendorf@gmail.com
3.	Kangakudujate infopäev	Räpina	Veinika Västriku 5806 8703 www.folkart.ee
10.	VII Käsitööettevõtjate foorum	Valgamaa	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
24.	V Käsitöökogjad üle maa	Kõikjal Eestis	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
<b>November</b>			
5.-8.	XVIII Mardilaad	Saku Suurhall, Tallinn	www.folkart.ee 5187812 info@folkart.ee
7.-28.	Tartu Käsitöökubi 20- näitus „Olnust olevale. Olevast tulevale“	Tartu Laulupeomuseum	http://kultuuriaken.tartu.ee Tiina.Konsen 53478479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee
13.	Tartu Käsitöökubi 20 Konverents <i>Kunsti parameetrid käsitöös II</i>	Tartu Laulupeomuseum	http://kultuuriaken.tartu.ee Tiina.Konsen 53478479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee
<b>Detsember</b>			
11.-12.	20. Viljandi käsitöömess	Sakala keskus, Viljandi	Leida Mägi 5290617 rahvakunst@hot.ee
11.-12.	Talvine käsitöö- ja omatoodangu laad	Kärdla, Hiiumaa	www.hiukasitoo.ee www.hiiumaa.ee
12.	XI Rahvarõivapäev	Tiigi Seltsimaja	http://kultuuriaken.tartu.ee Tiina.Konsen 53478479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee
19.	Rapla XIII jõululaad	Rapla	Ivi Sark 5128931 ivi.sark@mail.ee

## ERKL toetajad

### Kodukäsitöö OÜ

rahvuslik käsitöö  
6314076  
info@crafts.ee  
www.crafts.ee

### Viru Käsitöö Salong

rahvuslik käsitöö  
3241587  
viru.kasitoo@mail.ee  
www.aale.ee

### Elotroi OÜ

villasest ja linasest tooted  
5065672  
elo@elotroi.ee  
www.elotroi.ee

### Kango Tekstiil OÜ

kangastelgedel kootud tekstiilid  
5061023  
kangotekstiil2005@hotmail.ee  
www.kangotekstiil.ee

### Liliina OÜ

linasest kodutekstiilid  
5041420  
liliina@liliina.ee  
http://www.liliina.ee

### Vestra EX OÜ

linasest tooted  
5134587  
vestraex@hotmail.ee  
www.vestra.ee

### Võrumaa Ukuharu

naturaalsest linasest käsitööesemed  
7821949, 5659111  
www.zone.ee/vorukuharu

### Kadipuu OÜ

sisustustekstiil  
5117111  
kadipuu@sejs.ee  
www.kadipuu.ee

### OÜ Ribinia

gobelaänist tooted  
5155029  
marje.vihula@hotmail.ee  
www.ribinia.ee

### Linen4me

Linasest jm. naturaalsest materjalidest sisustustekstiilid  
556 00 233  
info@linen4me.com,  
irina@linen4me.com  
www.linen4me.com

### Design Handicraft

Vilt ja kudumid  
56226142, 5166736  
anukirjad@gmail.com  
FB: Disainkäsitöö OÜ

### Lõnga-Liisu OÜ

kudumid  
5121214  
ylle@longaliisu.ee  
www.longaliisu.ee

### Marimirt OÜ

silmus- ja masinkudumid  
4733460  
marimirt@hotmail.ee  
www.handicrafts.ee

### Mirelle Käsitöö OÜ

kudumid  
5229798  
mirellekasitoo@hotmail.ee  
www.zone.ee/mirellekasitoo

### Ruut ja Triip OÜ

rahvuslikud kudumid  
5111678  
ruutjatriip@hotmail.ee

### Villapai OÜ

eesti maalamba villast laste ja beebide kudumid  
53462209  
villapai@villapai.ee  
www.villapai.ee

### Külliki Nõu FIE

vilditud tooted  
5062657  
woolhats@hotmail.ee  
www.hot.ee/woolhats

### Vilt ja Puit OÜ

vilditud tooted  
5665513  
riina.maitus@gmail.com  
www.riinamaitus.ee

### Vildiveski OÜ

vilditud tooted  
56674671  
liina@feltmill.ee  
www.feltmill.ee

### Hilda Rütter FIE

vilditud tooted  
56660173  
hilda.rytter@mail.ee  
www.vildimeister.fie.ee

### Aita Rõemus

siid  
58500685  
aitaroemus@gmail.com

### Tiia Mets FIE

keskaegsed nukud, kangast ehted, kujundustööd ja illustratsioonid  
5520348  
tiia@tsunft.com  
www.tsunft.com

### Hidante OÜ

setu pits  
5534051  
ulvekangro@gmail.com

### Artwood OÜ

kadast suveniirid  
5102102  
artwood@artwood.ee  
www.artwood.ee

### Henry Pähn FIE

kadakuust tooted  
5076647  
henry.pahn@mail.ee  
www.hot.ee/haapsalu-kadakas

### Krista Liiv FIE

looduslikust materjalist (vitsad, oksad jm.) dekoratiivesemed  
5178968  
kristaliiv@hotmail.ee

### Liimeister OÜ

puutöö, lambakujulised pingid ja lastekiiged  
56645028  
kaasen@hotmail.ee  
www.kaasen.ee

### Rein Kiviorg FIE

puidust mänguasjad  
5205284

### Helina Tilk OÜ

Portselanist ja klaasist lauanõude maalimine  
5651383  
helina@tilk.ee  
www.helinatilk.com

### Roosid ja Okkad

Keraamika  
53447638  
hedwig@tulik.ee

### Tallinna Kunstkeramika Tehas OÜ

Kätsi valmistatud keraamikatooted alates 1720  
54501777  
estonian.ceramic@gmail.com  
http://keraamikatehas.ee

### Hansaklaas OÜ

vitraaz, klaas  
5026053  
hansaklaas@hotmail.com  
www.hansaklaas.ee

### Mari Klaasistuudio OÜ

klaasist ehted, kodudisain  
5100015  
mari.makus@gmail.com  
www.klaasimari.ee

### J.T.Casta OÜ

valutehnikas matalmeened ja väikeesemed  
53439613  
jtcasta@hotmail.ee

### Sepikoda OÜ

sepis  
5098948  
aira@sepikoda.ee  
www.sepikoda.ee

### Eviteh OÜ

kätsi valmistatud seep  
56486514, 5043407  
info.eviteh@mail.ee

## Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu paikkondade seltsid ja ühendused ning käsitöö infopunktid (INFO)

### Ida-Virumaa

Rahvakultuurispetsialist Erika Kõllo  
3321248, 5200943, erika.kollo@rahvakultuur.ee  
Ida-Virumaa Käsitööselts MTÜ  
Anne Uttendorf, 5547273,  
anne.uttendorf@gmail.com  
Narva Klubi Käsitöö  
Olga Kublitskaja, 5531658, estonianlace@gmail.com  
INFO: Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus  
Anne Uttendorf, 5547273,  
anne.uttendorf@gmail.com

### Jõgevamaa

Rahvakultuurispetsialist Pille Tutt  
7766395, 5211967, pille.tutt@rahvakultuur.ee  
Põltsamaa Käsitekoda  
Katre Arula, 5513147, katre.arula@gmail.ee  
www.teokoda.ee  
Põltsamaa Käsitööselts  
Anne Ütt, 55612312, anneytt@hotmail.ee  
www.facebook.com/PoltsamaaKasitooSelts

### Järvamaa

Rahvakultuurispetsialist Lili Välimäe  
3859634, 53439531, lili.valimae@rahvakultuur.ee  
MTÜ Kesk Eesti Käsitööselts  
Imbi Karu, 56956639, imbi.karu@mail.ee  
Silvia Aarma, 5015975, silvia.aarma@paidevald.ee  
INFO: Huviselts Põimik  
Ruta Eslas, 3879286, 56207145

### Läänemaa

Rahvakultuurispetsialist Marju Viitmaa  
4725642, 5229831, marju.viitmaa@rahvakultuur.ee  
Haapsalu Käsitööselts  
Mirje Sims, 5160445, mirje@haapsalusall.ee  
www.haapsalusall.ee  
Läänemaa Käsitöö Liit  
Liisa Tomasberg, 5041943  
Tiina Ojamäe, 56352591  
laanemaakl@gmail.com  
INFO: Haapsalu Kutsehariduskeskus  
Marju Heldema, 56158119, marju@hkhk.ee

### Lääne-Virumaa

Rahvakultuurispetsialist Pilvi Lepiksoo  
3258037, 53324118, pilvi.lepiksoo@rahvakultuur.ee  
Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts  
Kersti Loite, 5143795, kerstiloite@hotmail.com  
Jäneda Käsitöökeskus  
Luule Nurga, 5287107, luulekodu@gmail.com  
www.loomekool.ee  
INFO Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts  
Kersti Loite, 3241587, kerstiloite@hotmail.com

### Põlvamaa

Rahvakultuurispetsialist Kati Taal  
7998943, 58022858, kati.taal@rahvakultuur.ee  
Põlva Käsitööklubi  
Mare Pöld, 53917587, marepold@gmail.com  
http://polvakasitooklubi.blogspot.com/  
INFO Ulve Kangro Meistrikoda  
Ulve Kangro, 5534051, ulvekangro@gmail.com

### Pärnumaa

Rahvakultuurispetsialist Aire Koop  
4479768, 55536693, aire.koop@rahvakultuur.ee  
MTÜ Maarja-Magdaleena Gild  
Liis Luhamaa, 53428318, liisluhamaa@gmail.com  
www.maarjamagdaleenagild.ee  
Tõstamaa Käsitöökeskus  
Anu Randmaa, 56682283, anu@folkart.ee  
Pärnumaa Rahvakunsti- ja Käsitöökeskus  
Eeva Talts, 56453401, eeva.talts@mail.ee

### Raplamaa

Rahvakultuurispetsialist Anne Ummalas  
4841145, 55638048, anne.ummalas@rahvakultuur.ee  
Käsitööselt „Süstik“  
Ivi Sark, 5128931, ivi.sark@gmail.com

### Tallinn ja Harjumaa

Rahvakultuurispetsialist Merike Hallik  
6150356, 53428822, merike.hallik@rahvakultuur.ee  
Harjumaa ja Tallinna Keskseelts  
Tiiu Jalakas, 5247284, tiiu.jalakas@gmail.com  
Harjumaa Muuseum  
Riine Kallas, 6782049, riine.kallas@hmk.ee  
Kose Kunsti ja Käsitöö Selts  
Piret Aavik, 5078055, piret.aavik@gmail.com  
Tallinna Käsitöökeskus  
Liina Veskimägi-Iliste, 56674671, liina@folkart.ee  
Rahvakunsti Klubi, info@rahvakunstiklubi.ee  
www.rahvakunstiklubi.ee  
Eesti Käsitöö Maja  
Silja Nõu, 6314076, silja@folkart.ee  
Tallinna Rahvaülikool  
6306508 56901707, info@kultuur.ee

### Tartumaa

Rahvakultuurispetsialist Astrid Hallik  
7305231, 56491696, astrid.hallik@rahvakultuur.ee  
Tartumaa Käsitöö Keskseelts  
Maire Henno, 55628457, maireh@yle.edu.ee  
Urve Kaasik (Tartu Maanaiste Liit) 53412408  
maanaine@hotmail.ee, www.tartumaanaisteliit.ee  
Tartu Käsitööklubi  
Tiina Konsen, 53478479, Tiina.Konsen@raad.tartu.ee  
kasitooklubi@gmail.com  
MTÜ TuleLoo  
Kadri Tomasson, 5113806, tulejaloo@gmail.com  
http://tuleloo.edicypages.com/  
Eesti Rahva Muuseum  
Virve Tuubel, 56204979, virve.tuubel@gmail.com

### Valgamaa

Rahvakultuurispetsialist Eha Mandel  
7666177, 53926891, eha.mandel@rahvakultuur.ee  
Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseelts  
Marge Tadolder, 56466720,  
margetadolder@gmail.com  
INFO Anni Butiik. 56466720,  
margetadolder@gmail.com

### Viljandimaa

Rahvakultuurispetsialist Krista Kalda  
5787117, krista.kalda@rahvakultuur.ee  
Viljandimaa Rahvakunstiühing  
Leida Mägi, 5290617, rahvakunst@hotmail.ee  
www.vmrky.ee

### Võrumaa

Rahvakultuurispetsialist Maie Pau  
53465634, maie.pau@rahvakultuur.ee  
MTÜ Aila Näpustuudio  
Aila Kikas, 7828048, 5079920  
ailastuudio@gmail.com  
Kreutzwaldi muuseumi käsitöötuba  
Marika Sepp, 51928199, sepamari@gmail.com  
MTÜ Näputüüselts  
Karmen Luiga, 5083472, karmenluiga@hotmail.ee  
Marge Ojastu, 53932352, margeojastu@gmail.com

### Saared

Hiiumaa rahvakultuurispetsialist Helle-Mare Kõmmus  
4632192, 5299429,  
helle-mare.kommus@rahvakultuur.ee  
Hiiumaa Käsitööselts  
Ain Jepišov, 5244785, hiiukasitoo@gmail.com  
www.hiiukasitoo.ee  
Kihnu Käsitöö  
Maie Aav, 53473867, maie.aav@gmail.com  
Muhu käsitööselt Oad ja Eed  
Ülle Kuusk, 5177340, yllekuusk@hotmail.ee,  
oadeed@gmail.com  
www.oadeed.ee  
Saaremaa rahvakultuurispetsialist Krista Lember  
4520525, 5121447, krista.lember@rahvakultuur.ee  
Saaremaa käsitööühendus MTÜ Kadakmari  
Imbi Padar, 5089682, imbi.padar@gmail.com  
www.facebook.com/kadakmari.ee

### Vormsi Käsitöö Selts

Liisa Ostapenko, 5241887, liao@hot.ee  
Kristina Rajando, 56616395,  
kristina.rajando@gmail.com  
http://bindbongen.blogspot.com/  
MTÜ Ruhnu Kultuuriait  
Küllil Vähi, 56929551, kulli.vahi@gmail.com  
http://rosavamsa.blogspot.com/

### Setomaa

Kultuurinõunik Aare Hörn  
56222348, aare@setomaa.ee  
MTÜ Seto Käsitöö Kogo  
Ingrit Kala, 56200057, ingrit@setomaa.ee  
Sigre Andreson, 56280676, sigre@setomaa.ee  
www.kogo.ee  
MTÜ Värska Käsitööselt Kiravüü  
Ingrit Kala, 56200057, ingrit@setomaa.ee  
http://kangakiri.wordpress.com/

## Koostööpartnerid

### MTÜ Rahvarõivas

rahvaroiavad.folkart.ee  
Anu Randmaa, e-post: anu@folkart.ee, tel: 5668 2283

### MTÜ Käsitöömaailm

Koolituste ja näituste korraldamine  
Maiken Mündi, e-post: maiken@folkart.ee

### Eesti Käsitöö Maja

Pikk 22, Tallinn 10133  
Rahvusliku käsitöö müük  
Riina Tombergi rahvuslikud kampsunid, Kango Tekstiil,  
Lembe Nukutuba  
**Rahvakunstigalerii**  
Rahvakunstigalerii näitused  
Karin Vetsa, e-post: karin@folkart.ee  
**Allikamaja Käsitöö**  
Lühike Jalg 6a, Tallinn  
Rahvusliku käsitöö müük  
Koolituskeskus, Rahvarõiva Nõuandekoda

### Eesti Rahva Muuseum

ERM Sõprade Selts  
Rahvakultuuri Keskus  
Tallinna Rahvaülikool  
TÜ Viljandi Kultuuriaakadeemia  
Tallinna Ülikool  
Eesti Kunstiakadeemia  
Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA  
Eesti Tööõpetusõpetajate Selts ETS  
Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu  
Fenno-Ugria Asutus  
Sihtasutus Kutsekoda

### Liikmelisus

Käsitööliit on Vabariidusliidu, Eesti Folkloorinõukogu,  
Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsiooni, Euroopa  
Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni ning Põhjamaade  
Käsitööliidu liige.

### ERKL juhatus

Liina Veskimägi-Iliste (juhatuse esimees), Liivi Soova,  
Ave Matsin, Anu Randmaa, Katre Arula, Virve Tuubel,  
Lembe Maria Sihvra

### ERKL töötajad

Monika Plaser, tegevjuht, e-post: monika@folkart.ee  
Maiken Mündi, projektijuht, e-post: maiken@folkart.ee  
Karin Vetsa, projektijuht, e-post: karin@folkart.ee  
Leen Jõesoo, arendusjuht (lapsehoolduspuhkusel)

### Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Pikk 22, Tallinn 10133  
e-post: info@folkart.ee  
telefon 660 4772, 518 7812  
korrektor: Kadri Liimal  
Trükk ja kujundus: Vali Press